

Inspektionsrapport  
från Skolverket  
54-2006:3000

Utbildningsinspektion i  
den fristående grundskolan  
Västerholms friskola  
i Stockholm

---

Beslut  
Skolrapport

*Skolverket*

Västerholms friskola AB  
c/o Bondesson  
Vårbergsvägen 41-43  
127 47 Skärholmen

2007-06-20  
1 (2)  
Dnr 2006:03000

### **Genomförd utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Västerholms friskola i Stockholm**

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående grundskolan Västerholms friskola i Stockholm kommun. Besök gjordes i skolan den 13-15 mars 2007.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor skall förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden, verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se](http://www.skolverket.se)).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 20 september skall Västerholms friskola AB redovisa till Skolverket enheten Stockholm vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Skolverket avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen.

### **Skolverkets beslut med anledning av inspektionen**

Skolverket bedömer att Västerholms Friskola, med undantag av nedanstående brister, bedriver en utbildning som ger eleverna de kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Arbetsklimatet på skolan präglas i stort sett av lugn och arbetsglädje.

Föräldrarna har en positiv uppfattning om skolan. Den nya rektorn har ambitionen att utveckla kvalitetsarbetet så att det används för att förbättra elevernas resultat, vilket det enligt inspektörernas bedömning finns behov av.

Skolverket bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan har inte upprättat en kvalitetsredovisning i enlighet med författningarna (1 och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m)
- Alla elever i behov av särskilt stöd får inte detta behov tillgodosett (9 kap 2 § skollagen).
- Elever som behöver undervisning i svenska som andraspråk får inte det (9 kap. 2 § skollagen).

Det finns enligt Skolverkets bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör förbättra arbetet med att sammanställa, bedöma och analysera resultatet av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till nationella mål, såväl uppnående- som strävansmål.
- Skolan bör vidta ytterligare åtgärder för att förbättra samtliga elevers resultat.
- Skolan bör förbättra sitt arbete med att ge alla elever kännedom om kunskapsmålen i samtliga ämnen.

På Skolverkets vägnar

Marie-Hélène Ahnborg  
Avdelningschef

Christina Sjöberg  
vik undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråden Eva Hederström, Christina Aro-Östgren, Anette Älmdalen samt Claes-Göran Aggebo deltagit.

**Bilaga**  
Rapport

**Kopia till**  
Stockholm kommun  
Övriga enligt fastställd sändlista.

## Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Västerholms friskola

### Innehåll

Inledning .....	1
Underlag .....	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	3
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	7
Bedömning av förutsättningarna .....	12

### Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Västerholms friskola den 13-15 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolverkets första inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet år 2000.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor.

Inspektionen av fristående skolor skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående skola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som anges i Skolverkets beslut åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vid den tidpunkt som framgår av beslutet. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

### Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels den information som samlats in under besö-

ket. Rapporten grundas även på annan information om skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades rektorn, ett urval av lärare, elever, föräldrar, likabehandlingsansvarig, skolsköterskan och företrädare för huvudmannen. Inspektörerna besökte också lektioner i förskoleklassen samt flertalet årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Huvudmannen för Västerholms friskola har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Stockholms kommun utbildningsförvaltning har enligt egen uppgift inte använt sig av sin insynsmöjlighet, sedan skolan startade.

## Beskrivning av skolan

<b>Västerholms friskola</b>	<b>Antal barn/elever</b>
Förskoleklass	46
Grundskola	508

Skolverket godkände Västerholms friskola i Stockholm som en fristående grundskola för årskurserna 1-6 genom beslut (dnr 99:980) den 20 december 1999. Beslut om godkännande att anordna undervisning för årskurserna 7-9 togs av Skolverket den 14 februari 2004 (dnr 43-2004:652). Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag samt får anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet. Enligt beslut (dnr 99:2224) den 30 mars 2000 godkänner Skolverket att Västerholms friskola får bedriva utbildning som motsvarar förskoleklass och har rätt till bidrag för denna från och med bidragsåret 2000/01. I godkännande den 21 april 2005 (dnr 43-2005:01319) har Västerholms friskola godkännande att bedriva särskoleverksamhet från och med höstterminen 2006. Vid inspektionstillfället har denna verksamhet inte startat. Rektor avser att denna verksamhet skall starta till läsåret 2007/08. Huvudman för skolan är Västerholms friskola AB med organisationsnummer 556567-2812. Skolan har allmän inriktning och följer läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94.

Verksamheten vid Västerholms Friskola startade läsåret 2000/01 och omfattar förskoleklass samt årskurserna 1-9. Skolan hade vid inspektionsbesöket 554 elever. De flesta eleverna är folkbokförda i Stockholms kommun.

Skolan ligger i stadsdelen Skärholmen och i lokalerna bedrevs tidigare en kommunal skola som omfattade årskurserna 1-6. Från och med höstterminen 2004 utökade Västerholms friskola sin verksamhet för att ta emot årskurserna 7-9. Till höstterminen 2006 övertog skolan en årskurs 9 från en intilliggande kommunal skola. Under sommaren 2006 övertogs även en stor byggnad från den intilliggande skolan. Denna renoverades i grunden. Samtidigt anställdes ny rektor och biträdande rektor.

## Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Västerholms Friskola och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för den fristående skolan.

Inspektörerna bedömer att Västerholms Friskola, med undantag av nedanstående brister, bedriver en utbildning som ger eleverna de kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Arbetsklimatet på skolan präglas i stort sett av lugn och arbetsglädje. Föräldrarna har en positiv uppfattning om skolan. Den nya rektorn har ambitionen att utveckla kvalitetsarbetet så att det används för att förbättra elevernas resultat, vilket det enligt inspektörernas bedömning finns behov av.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan har inte upprättat en kvalitetsredovisning i enlighet med författningarna (1 och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m)
- Alla elever i behov av särskilt stöd får inte detta behov tillgodosett (9 kap 2 § skollagen).
- Elever som behöver undervisning i svenska som andraspråk får inte det (9 kap. 2 § skollagen).

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör förbättra arbetet med att sammanställa, bedöma och analysera resultatet av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till nationella mål, såväl uppnående- som strävansmål.
- Skolan bör vidta ytterligare åtgärder för att förbättra samtliga elevers resultat.
- Skolan bör förbättra sitt arbete med att ge alla elever kännedom om kunskapsmålen i samtliga ämnen.

## Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat om skolans utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Vidare har granskats om skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

### Kunskaper

Av inspektionen framgår att verksamheten i förskoleklassen rymmer såväl lek rörelse och skapande verksamhet som inslag av inläring av grundläggande

språkliga och matematiska begrepp. I intervjuer ger barnen i förskoleklassen konkreta exempel på vad de lär sig inom områdena kunskaper samt normer och värden. Barnens lärande och sociala utveckling dokumenteras i en elevpärm som de benämner "Jag kan" där förskollärare och barn tillsammans utvärderar barnens utveckling i riktning mot läroplanens mål. Ca 97 procent av skolans barn och elever har utländsk bakgrund och flera av dem är helt nyanlända. Förskoleklassen arbetar med den s.k Bornholmsmodellen<sup>1</sup> för att främja elevernas språkutveckling. Eftersom materialet är utarbetat främst för att stimulera svenska barns språkutveckling, erfar inspektörerna i samband med lektionsbesök att det finns elever som inte förstår materialet eller innebörden i begrepp och texter. Även förskollärarna uppger att det är svårt att finna material som är lämpat för alla elever. Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklassen huvudsakligen stämmer överens med läroplanens mål och riktlinjer samt ger de flesta eleverna en god grund för fortsatta lärande och utveckling. Inspektörerna vill dock påtala vikten av att förskoleklassen anpassar sitt material så att det kan användas av alla elever.

Rektorn har ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Elevernas kunskapsresultat i årskurs 1-9 följs på olika sätt upp genom diagnoser, tester och samtal. Resultaten utvärderas i förhållande till skolans lokalt konkretiserade kursplaner och även i förhållande till de nationella målen i läroplan och kursplaner. Tillvägagångssättet för utvärdering varierar mellan lärare och årskurser. I de lägre årskurserna är det främst resultaten i svenska, matematik och elevens sociala utveckling som lärarna dokumenterar och följer upp. Lärarna uppger att de "vet eller har en fingertoppskänsla" för hur eleverna utvecklas i de övriga ämnena. Dock finns ingen samlad bild över elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen i de lägre årskurserna. Från och med årskurs 4 följer lärare och mentor upp elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Genom att delta i klassgenomgångar i samtliga klasser minst en gång varje läsår får rektorn en bild av elevernas kunskapsresultat i de ämnen som utvärderas. Denna bild används dock inte, enligt rektorn för att göra en bedömning och analys av skolans samlade resultat för att vidta åtgärder för att öka måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att sammanställa, bedöma och analysera resultatet av samtliga elevers kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen.

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare skall ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska. Skolan har redovisat resultaten på de nationella proven i årskurserna 5. Eftersom innevarande läsår är det första året som skolan har årskurs 9 finns inte sådana resultat redovisade.

---

<sup>1</sup> Ett pedagogiskt material som är utvecklat för att stödja främst svenskspråkiga barns språkutveckling.

**Tabell 1, Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever som enligt skolans bedömning uppnått målen för proven.**

	År 2004	År 2005	År 2006
Svenska	89 %	83 %	47 %
Engelska	73 %	80 %	68 %
Matematik	76 %	72 %	65 %

*Källa: Skolans egna uppgifter*

Elevernas kunskapsresultat har försämrats i alla tre ämnena under åren 2004 - 2006. Undantaget är en viss uppgång i resultatet i engelska år 2005. Den största försämringen har skett i ämnet svenska, vilket enligt rektor och lärare kan bero på det stora antal elever med annat modersmål än svenska. Skolan tar dessutom emot allt fler nyanlända elever direkt från andra länder. Rektor har vid faktagranskningen kompletterat med resultatet på de nationella proven för årskurs 5 våren 2007. Dessa visar en klar förbättring i svenska och engelska medan förbättringen i matematik är något lägre. I svenska nådde 75 procent av eleverna målen, i engelska 92 procent och i matematik var det 72 procent av eleverna som nådde målen.

Vid inspektionen framkommer också i samtal med både lärare och rektor att skolan inte, annat än i undantagsfall, använder kursplanen i svenska som andraspråk, vilket enligt inspektörerna kan ge eleverna sämre förutsättningar att uppnå målen i övriga ämnen genom att elevernas förståelse av det svenska språket kan vara sämre.

Inspektörerna granskade höstterminsbetygen 2006 för årskurserna 8 och 9 och fann att för årskurs 8 var det 28 procent av eleverna som inte uppnådde minst betyget Godkänd (G) i ämnet svenska. Ingen elev i årskurs 8 har fått betyg i svenska som andraspråk. I årskurs 9 har 33 procent av eleverna fått betyg i ämnet svenska som andraspråk. Ett fåtal av dem har inte klarat betyget Godkänd. Betygsresultaten i ämnet svenska i årskurs 9 visar samma förhållande. I engelska uppnådde inte 23 procent av eleverna betyget Godkänd på höstterminen och i matematik var motsvarande siffra 33 procent. Fler elever nådde betyget Godkänd i de samhällsorienterande ämnena än i de naturorienterande.

Västerholms friskolas elever har stort behov av stöd i flera avseenden, vilket skolan försöker ge under läsåret. Skolan har bl.a. förbättrat stödet i svenska och anordnat studiestöd på modersmålet i större omfattning. Inspektionen visar att skolan har vidtagit åtgärder för att förbättra de yngre elevernas resultat, men inspektörerna bedömer dock att skolan ytterligare bör vidta åtgärder för att förbättra samtliga elevers resultat.

För att eleverna, i enlighet med läroplanens intentioner, skall kunna ta ansvar för sin egen utbildning, krävs också att skolan klargör vilka mål utbildningen har. Skolan har lokalt konkretiserat de nationella kursplanerna i samtliga ämnen. Eleverna i de tidigare årskurserna arbetar med beting som planerats av läraren. Betinget är tydligt men kunskapsmålen för ämnena presenteras inte. Eleverna i de senare årskurserna uppger att de i vissa ämnen har en god kunskap om vilka mål de skall uppnå på både kort och lång sikt. Lärarna presenterar kunskapsmålen i början av varje termin och ofta i samband med nya kursavsnitt. Eleverna får även ta med sig skrivna måldokument hem. Däremot uppger eleverna i de högre årskurserna att huruvida målen presenteras är beroende på undervisande

lärare. Ibland förstår man inte målens innebörd, säger eleverna. Lärare och rektor är medvetna om detta och avser att arbeta för att ge eleverna större kunskap om målen under kommande läsår. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sitt arbete med att ge alla elever kännedom om kunskapsmålen i samtliga ämnen.

### **Utveckling och lärande relaterat till övergripande kunskapsmål**

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen skall ha för att elever skall utveckla förmågor som exempelvis nyfikenhet, arbeta självständigt och tillsammans med andra, kritiskt granska m.m. Även dessa mål skall utvärderas så att skolan kan planera verksamheten så att eleverna ges möjligheter att utvecklas i riktning mot dessa mål.

Skolan har ingen gemensam metod för att följa upp och utvärdera strävansmålen. Däremot uppger lärarna i de högre årskurserna att de i klasserna på olika sätt utvärderar hur eleverna utvecklas i riktning mot strävansmålen. För att säkerställa att eleverna ges förutsättningar att utveckla sådana kunskapskvaliteter som fastställs i styrdokumentet bedömer inspektörerna att skolan bör utveckla ett system för att utvärdera strävansmålen.

### **Normer och värden**

Enligt både skollagen och läroplanen, som skolan sagt sig följa, skall verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig avser såväl skolmiljön i vid mening som undervisningens innehåll och utformning och skall omfatta alla elever.

Inspektionen visar att Västerholmsskolans elever ges möjlighet till inflytande över skolans verksamhet i stort, främst genom klassråd, elevråd och matråd. Råden hålls regelbundet och eleverna uppfattar att de har inflytande över verksamheten. Elevernas medbestämmande har bl.a. resulterat i att de fått separata flick- och pojktoaletter samt kunnat påverka längden på rasterna och matsedelns innehåll. En önskematsedelvecka har införts. Eleverna uppger också att det är viktigt att få vara med och bestämma. Inspektörerna bedömer att eleverna ges goda möjligheter till inflytande över skolans verksamhet som helhet och får kunskap om demokratins principer samt möjlighet att utveckla förmågan att arbeta i demokratiska former.

I läroplanen uttrycks att eleverna skall få reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Elevernas inflytande över detta är olika i de olika arbetslagen. Inspektionen visar att inflytandet ökar i de högre årskurserna. Vid klassrumsbesök erfar inspektörerna att lärare och elever resonerar om både innehåll och metod i kommande arbetsområde. I de lägre årskurserna kan eleverna få välja i vilken takt de vill arbeta och ibland även i vilken ordning de vill arbeta med olika uppgifter utifrån ett givet planeringsunderlag. Lärare uppger att det på skolan inte finns en samlad idé om hur hela verksamheten skall utformas för att utveckla elevernas ansvarstagande i takt med stigande ålder, vilket inspektörerna påpekar vikten av att skolan tillskapar.

Skolans ordningsregler är kända av elever och föräldrar genom det dokument skolan upprättat där dessa är nedtecknade. Dokumentet skickas hem och skall

undertecknas av eleven och dennes vårdnadshavare. Dokumentet beskriver även vilka sanktioner skolan vidtar när en elev inte följer reglerna. I samtal med elever och föräldrar erfar inspektörerna dock att detta dokument uppfattas som ett avtal av både föräldrar och elever. Frågor som framkom vid inspektionen var – ”Är det bindande eller är det en rekommendation?” - ”Är det tvingande att undertecknas av både elever och föräldrar?”

Inspektörerna uppmärksammar skolan på att se över formen för regeldokumentet så att det inte uppfattas som ett juridiskt bindande avtal mellan elev och skola.

Skolan har fyra heltidsanställda personer som bildar ett s.k. Likabehandlings-team. Teamet leds av likabehandlingsamordnaren som är direkt underställd rektorn. Dennes uppgift är bl.a. att arbeta förebyggande med hela personalen genom direkt handledning och på studiedagar. Teamet arbetar tillsammans med lärarna för att skapa en trygg och god stämning på skolan i den dagliga verksamheten. Teamet arbetar även utanför skoltid med konfliktlösning.

Elever och föräldrar uppger att skolan är trygg och vet att skolan snabbt tar tag i de konflikter som förekommer. Eleverna säger att de känner till hur skolan arbetar för att skapa en trygg miljö och lärarna har ett gemensamt förhållnings-sätt till hur man uppträder. Eleverna är också väl medvetna om hur de skall gå tillväga om de ser en kamrat bli kränkt eller lämnad ensam på skolgården. Skolans elevhälsoteam uppger att kränkningar och bråk sällan förekommer och elever, lärare och föräldrar uppger att om att om något händer reagerar skolan direkt. Eleverna uppger att de är stolta över sin skola. De säger också att de är trygga på skolan för det finns så många likasinnade som man kan vara tillsammans med.

Skolan har ingen systematisk utvärdering eller uppföljning av elevernas trygghet och trivsel. Rektor uppger dock att en stadsdelgemensam trivselenkät visar att Västerholmskolan når ett gott resultat med arbetet att skapa en trygg skola. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan når goda resultat i arbetet med att skapa trygghet och trivsel för eleverna.

## Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbets sätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation.

Därtill har granskats om elevens rätt till en allsidig och saklig undervisning tillgodoses i utbildningen.

Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och andra författningar som gäller för den fristående skolan.

### Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Utbildningen vid en fristående skola skall vara utformad så att den svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildningen inom den offentliga skolan. Vidare skall verksamheten utformas i överensstämmelse med

grundläggande demokratiska värderingar. Alla som arbetar i skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde.

Det råder numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen/huvudmannen skall bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen skall åtgärder redovisas och den skall ses över och följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS:2007:7)

Inspektionen visar och elever, lärare och föräldrar uppger att skolan arbetar för att förhindra och motverka all form av kränkande behandling. Skolans likabehandlingsplan uppfyller enligt inspektörernas bedömning fullt ut kraven i den nya lagen.

Inspektörerna vill också påtala att från och med den 15 oktober 2006 skall likabehandlingsplanen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av elever vid den verksamhet för vilken planen gäller. Det har inte skett på Västerholms fristående skola, vilket enligt rektorn beror på att likabehandlingsplanen är upprättad av rektorn vid hennes tillträdande i augusti 2006. Rektorn uppger dock att planen kontinuerligt skall utvärderas i samarbete med elever och lärare. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att skapa en trygg skolmiljö är gott.

### **Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen**

Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter enligt läroplanen en aktiv diskussion om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap idag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. För att skapa denna samsyn måste det finnas förutsättningar på skolan för lärarna att träffas.

Som nämnts inledningsvis är skolan lokaliserad i flera olika hus. Husen innehåller olika årskurser. I ett hus finns årskurserna 6-9, i ett annat finns förskoleklasserna och årskurs 2, i ett annat årskurs 1 samt fritidshemmet och i ytterligare ett hus finns övriga klasser. I närliggande rehabiliteringscentrum finns bildsal, hem- och konsumentkunskapsal samt lokaler för båda slöjdarterna. Lokalspridningen försvårar det dagliga samarbetet i verksamheten.

Skolan har olika konferensforum. I huskonferenserna diskuteras huvudsakligen praktiska frågor som rör husens elever och lärare. I de årskursvisa arbetslagskonferenserna diskuteras företrädesvis elevvårdsfrågor och i årskursövergripande ämneskonferenser diskuteras ämnenas progression från förskoleklass till årskurs 9 i syfte att få en samsyn i ämnena. Rektor har en s.k. analysgrupp, där frågor som framkommer i de olika mötena behandlas. Målet för gruppens arbete är att skapa en helhetssyn på elevernas kunskapsutveckling i perspektivet förskoleklass till årskurs 9. Enligt rektorn och lärarna finns ännu inte denna helhetssyn på elevernas kunskapsutveckling, ej heller en gemensam idé om hur

verksamheten skall främja elevernas lärande i enlighet med läroplanens intentioner. Vid faktagranskningen framhåller dock rektorn att en rad åtgärder vidtagits för att åstadkomma denna helhetssyn på elevernas kunskapsutveckling och lärande. Exempelvis har ämneskonferenser med fokus på den röda tråden pågått en eftermiddag varannan vecka under läsåret 2006/07.

Inspektörerna såg i klassrumsbesöken prov på varierat arbetssätt samt innehåll i undervisningen som främjar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i läroplan och kursplaner.

### **Individanpassning och stöd**

Enligt läroplanen skall undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevens fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Från och med den 1 januari 2006 finns en bestämmelse om att upprätta individuella utvecklingsplaner vilka skall utgöra ett stöd för läraren att anpassa undervisningen till varje elevs behov. Den skall även bidra till att utbildningsmålen och vägen dit skall bli tydligare för elev och vårdnadshavare.

Skolan genomför utvecklingssamtal med alla elever och föräldrar varje termin. Samtalen är väl förberedda och elever och föräldrar uppger att de får god kännedom om elevens kunskaper. I samband med utvecklingssamtalet upprättas en individuell utvecklingsplan (IUP) tillsammans med eleven och föräldrarna som stöd för elevens kunskapsutveckling. Skolan har ett gemensamt formulär för IUP. Detta innehåller rubriker för elevens nuvarande kunskapsnivå, nya mål samt hur dessa skall uppnås. I samtal med lärarna framkommer dock att det saknas en förståelse för hur den individuella utvecklingsplanen skall bli ett stöd i elevens kunskapsutveckling i riktning mot de nationella uppnående- och strävansmålen. I de IUP inspektörerna tagit del av framgår att det saknas en beskrivning av hur eleven på kort och lång sikt skall arbeta för att uppnå de beskrivna målen. Vid faktagranskningen har rektor redovisat att de flesta av skolans lärare under våren 2007 har deltagit i en halv studiedag om en metod för att förstå och tillämpa den individuella utvecklingsplanens betydelse för elevens kunskapsutveckling. Arbetet fortgår i arbetslagen under resten av våren. Inspektörerna utgår ifrån att skolan fortsätter arbetet med att förbättra den individuella utvecklingsplanen så att den blir ett stöd i elevens kunskapsutveckling mot de nationella uppnående- och strävansmålen.

Västerholmskolans elevhälsoarbete är organiserat så att rektor, likabehandlingsansvarig, skolsköterska och skolpsykolog utgör skolans elevhälsoteam. Teamet träffas varannan vecka och tar upp de elevärenden som anmälts av lärare. För att ett elevärende skall tas upp i teamet krävs att arbetslaget skall ha formulerat och utvärderat ett eller flera åtgärdsprogram för eleven. Enligt lärarna har ca 50 procent av alla elever åtgärdsprogram som följs upp. Inspektörerna har tagit del av åtgärdsprogram både inför och vid inspektionsbesöket och bedömer att de motsvarar förordningens krav.

Om åtgärderna inte fått önskat resultat blir det ett ärende för elevhälsoteamet. Det gäller både ärenden av kognitiv och social karaktär. Till sådana elevhälsomöten kallar rektorn alltid föräldrar, mentor och vid behov även andra enligt av skolan fastställda rutiner.

Västerholmskolan har integrerat allt individuellt stöd i den vanliga undervisningen. Skolans specialpedagoger är tillika klasslärare och har inte i sina tjänster annan undervisning. Klasserna är små och det finns möjlighet att gruppera eleverna utifrån kunskapsnivå i framför allt ämnena svenska och matematik.

Under läsåret har 14 nyanlända elever utan kunskaper i svenska börjat på skolan. Vid mottagandet av dessa tar rektor snarast kontakt med eleven och dennes föräldrar för ett pedagogiskt samtal. Tolk anlitas. Vid det tillfället klassplaceras eleven i samråd med lärare för den aktuella årskursen. Eleven får då en klasstillhörighet. I samband med klassplaceringen upprättar rektor ett individuellt schema för eleven där studiehandledning på modersmålet dagligen ingår under minst en månad.

Studiehandledning ges på de språk där det på skolan finns anställda lärare eller fritidspersonal som behärska det språket. Vid inspektionstillfället fanns arabiska, turkiska, persiska, spanska, franska, finska, tyska och engelska. I övrigt ges ingen studiehandledning, vilket det enligt lärarna finns behov av med tanke på att det kommer nya elever som har mycket liten eller ingen kunskap i det svenska språket. Enligt rektorn finns en strävan efter att ge studiehandledning till alla de elever som inte till fullo behärskar svenska, men med tanke på det stora elevantalet som är i behov av studiehandledning kan detta enligt rektorn inte tillgodoses p.g.a svårigheten att hitta lärare i alla språk.

Enligt både lärare, elevvårdsteam och föräldrar finns det elever, som inte får det stöd som behövs för att de skall uppnå målen. Med tanke på de kunskapsresultat som redovisats under avsnittet kunskaper, påtalar inspektörerna vikten av att skolan utvärderar och analyserar hur stödet ges utifrån ett organisatoriskt och pedagogiskt perspektiv. Inspektörerna bedömer att skolan måste säkerställa att alla elever i behov av särskilt stöd får det stöd de behöver för att nå kunskapsmålen.

### **Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning**

En fristående skola som fått medgivande att sätta betyg i enlighet med det offentliga skolväsendet skall följa samma bestämmelser vid uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling samt betygssättning. Dessa bestämmelser omfattar skyldigheten att genomföra utvecklingssamtal, upprätta individuella utvecklingsplaner och att sätta betyg i årskurs 8 och 9 utifrån de nationella betygsriterierna. Skolan skall också använda de betygssteg som finns angivna i förordningen.

På Västerholms fristående skola utgör förhör, arbeten och prov grund för lärarnas betygssättning. Skolan använder sig vid betygssättningen av de betygsriterier som finns i de nationella kursplanerna för årskurs 9. Rektorn deltar i klasskonferenser innan betyg sätts och deltar i vissa betygsbedömningsfrågor. Skolan har nyligen utökat verksamheten till att omfatta årskurserna 7-9 och läsåret 2006/07 är första läsåret som skolan har årskurs 9.

Skolan har haft flera lärarbyten i de senare årskurserna, vilket enligt lärarna har försvårat kontinuiteten i betygsdiskussioner. För att få stöd i betygs- och bedömningsfrågor ingår lärarna i ett nätverk med andra skolor i stadsdelen som diskuterar likvärdig bedömning och betygssättning, något som är mycket betydelsefullt, enligt lärarna. De ämneslärare som är ensamma om att undervisa i sina ämnen och har liten erfarenhet av att sätta betyg ingår i nätverk och ämnes-

lag där betygsdiskussioner förs. Rektorn uppmuntrar till fortsatt deltagande i de skolövergripande nätverken. Inspektörerna uppmärksammar lärarna på det stöd som finns att hämta i Skolverkets databas om betygsfrågor.

### **Kvalitetssäkring och förbättringsarbete**

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. skall varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den skall fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

I kvalitetsredovisningen skall verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Skolans kvalitetsredovisning skall utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen.

Som nämnts ovan i rapporten tillträdde rektor sin tjänst den 1 augusti 2006. Förra rektorn hade inte upprättat någon kvalitetsredovisning för läsåret 2005/06. Den senast kvalitetsredovisningen är upprättad år 2003. Nuvarande rektor har en uttalad ambition att få till stånd ett systematiskt kvalitetsarbete och har tillsammans med analysgruppen gjort ett utkast till en lokal arbetsplan och en kvalitetsredovisning för läsåret 2006/07. I det dokument skolan redovisar för inspektörerna finns fyra målområden definierade som har koppling till de nationella kunskapsmålen.

Under en studiedag under våren 2007 skall all personal tillsammans med rektor utarbeta kvalitetsredovisningen så att den fortsättningsvis blir det dokument som fungerar som ett led i skolans kvalitetsarbete. Skolan har inte en kvalitetsredovisning som uppfyller författningarnas krav. Inspektörerna vill också uppmärksamma skolan på vad som anges i förordningen om framtagandet av en kvalitetsredovisning. (Se vidare Skolverkets allmänna råd)

### **Ledning och kommunikation**

Skolan drivs av ett aktiebolag. Vd är ny sedan sommaren 2006. Styrelsen har ett nära samarbete med rektorn. Ansvarsfördelningen är sådan att rektor har det pedagogiska ansvaret och styrelsen det ekonomiska. Rektor har ingen insyn i ekonomin och har inte heller någon rambudget. Däremot är styrelsen, enligt rektor, lyhörd för de ekonomiska önskemål som hon presenterar.

Rektorn har endast varit pedagogisk ledare i knappt ett år och uttalar en ambition och behov av att förstärka sitt pedagogiska ledarskap. Rektor utövar detta genom att ofta styra innehållet i de olika mötena som hålls varje vecka (arbetslags- och ämneskonferenser och husmöten), men främst genom de beslut som fattas i analysgruppen. Rektor läser alla mötesprotokoll och återför sina synpunkter till respektive grupper. Ledarskapet är, enligt uppgift från lärarna, ”lite spretigt” och rektor själv uppger att det är lärarna som ännu i viss mån styr verksamheten. Under innevarande läsår har rektor målmedvetet arbetat för att förstärka det pedagogiska ledarskapet genom att sätta fokus på väsentliga ut-

vecklingsområden som gynnar elevernas kunskapsutveckling i ett förskoleklass-årskurs 9-perspektiv.

Rektorn har utbildning och erfarenhet som motsvarar befattningen. Vid skolan finns också en biträdande rektor med uppgift att vara administrativt stöd. Arbetsfördelningen dem emellan är tydlig. Inspektörerna bedömer att skolans ledning uppfyller de krav som ställs på en fristående skola. Inspektörerna vill dock påtala vikten av att rektorn fullföljer sin ambition om ett tydligare ledarskap och hänvisar till den bedömning som görs i avsnittet ”Innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen”.

## Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgången till utbildning som skall erbjudas, öppenheten och urvalsregler, personalens kompetens samt läromedel, pedagogiska material och utrustning.

Inspektionen av fristående skolor omfattar även en granskning av eventuella avgifter samt skolans stabilitet avseende ekonomi och elevunderlag samt huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser.

Bestämmelser finns i bl.a. skollagen och förordningen om fristående skolor.

Nedan följer en beskrivning och bedömning av några utvalda områden av särskilt intresse för skolans förutsättningar att tillhandahålla en utbildning av god kvalitet.

### Tillgång till utbildning

Antagning av elever till skolan sker utifrån närhetsprincipen, syskonförtur och ködatum i nämnd ordning. När skolans blev en fristående skola fick den förbinda sig att ta emot alla elever inom vissa gatuadresser i stadsdelen oberoende om det finns plats eller ej. Inspektörerna vill uppmärksamma huvudmannen på att det är huvudmannen som inom skollagens ram avgör efter vilka principer urvalet av elever till skolan skall ske.

Skolan anordnar endast undervisning i svenska som andraspråk i vissa årskurser. Inspektörerna kunde inte heller få klart besked om på vilka grunder dessa elever undervisas enligt den kursplanen. Skolan redovisar att mellan 93 och 99 procent av eleverna har annat modersmål än svenska och skulle, enligt lärarna vara i behov av att undervisas i svenska som andraspråk. Rektorn uppger dock att det är föräldrarnas val att låta de flesta elever läsa enligt kursplanen svenska. Inspektörerna uppmärksammar skolan på att det enligt bestämmelserna är rektor som beslutar enligt vilken kursplan eleven skall läsa. Stödundervisning i svenska skall inte vara ett alternativ till undervisning i svenska som andraspråk. Elever skall, efter rektors beslut kunna få undervisning i ämnet svenska eller ämnet svenska som andraspråk och betygsättas därefter. Inspektörerna bedömer att skolan måste anordna utbildning i svenska som andraspråk efter elevernas behov.

**Personal**

Lärarna skall ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Skolan har med ett undantag lärare som har utbildning för den undervisning de bedriver. Skolan har utbildade specialpedagoger. Inspektörerna bedömer att skolan har lärare som i huvudsak har utbildning för den undervisning de bedriver.

**Stabilitet**

Skolan har ett ökande elevantal och utifrån en kö och det åtagande som skolan har gjort med stadsdelen gör skolan bedömningen att den under de närmaste åren kommer att väl fylla de platser som skolan har möjlighet att ta emot.

Skolan har inkommit med en årsredovisning för räkenskapsåren 2004-07-01 – 2005-06-30 och 2005-07-01 – 2006-06-30. Inspektörerna finner att båda årens resultatet visar ett överskott.

Inspektörerna bedömer att skolans elevunderlag och ekonomi är stabil.

Datum

Ort

Christina Sjöberg

Eva Hederström